

Dr hab. Krzysztof Lukas

Katowice, dnia 11.09.2022 r.

Akademia Muzyczna

im. Karola Szymanowskiego w Katowicach

**RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ
MGR. ARTURA SZCZERBININA**

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne, pismo z dnia 04.07.2022 roku, zlecenie podjęte na podstawie art. 14 ust. 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 14.03.2003 r., o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki w zw. z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku (przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce Dz.U. 2018 r. poz. 1669, z późn. zm.).

DOTYCZY:

Uchwała nr 46/2022 Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej w Krakowie z dnia 22 czerwca 2022 roku w sprawie powołania mnie na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr. A. Szczerbinina.

PODSTAWOWE DANE O DOKTORANCIE

Artur Szczerbinin urodził się . W 2009 roku rozpoczął naukę gry na organach w Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej II stopnia im. A. Malawskiego w Przemyślu. W 2017 roku ukończył z wyróżnieniem studia na Akademii Muzycznej w Krakowie w klasie organów prof. dr. hab. Marcina Szelesta. Jest laureatem III nagrody na II Międzynarodowym Konkursie Organowym w Katowicach „W kręgu europejskich organów barokowych” w 2014 roku. W roku akademickim 2015/16 odbył roczne studia w ramach programu „Erasmus” w Hochschule für Musik we Freiburgu Bryzgowijskim w klasie organów prof. Martina Schmedinga oraz Matthiasa Maierhofera. Brał udział w licznych kursach mistrzowskich prowadzonych przez wybitnych organistów. Koncertował zarówno jako solista, jak i kameralista w Polsce i kilku krajach europejskich.

Doktorant nie załączył jednak dokumentacji publicznej prezentacji swoich wykonań, jak też pozostałych osiągnięć w postaci plakatów, programów czy dyplomów.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ:

Praca doktorska Pana mgr. Artura Szczerbinina pt. *Solowy repertuar organowy zachowany na terenie Europy środkowo-wschodniej w rękopiśmiennych źródłach muzycznych pochodzących z lat ok. 1570-1685 oraz związane z nim zagadnienia wykonawcze* składa się z części opisowej oraz z dzieła muzycznego zarejestrowanego na płycie CD.

Część opisowa pracy składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów oraz zakończenia. Autor umieścił w pracy jej streszczenie (także w języku angielskim) oraz dwa niezwykle wartościowe aneksy: inwentarz tabulatur organowych, z których część dotychczas nie była skatalogowana, a pozostałe katalogi zostały w pewnym stopniu uzupełnione oraz transkrypcje do współczesnego zapisu nutowego utworów nagranych na płycie, które nie posiadają współczesnych edycji.

W pierwszym rozdziale autor przedstawia sytuację geopolityczną w Europie środkowo-wschodniej oraz historyczny kontekst epoki, z której pochodzi analizowany przez Doktoranta solowy repertuar organowy zachowany w rękopiśmiennych źródłach muzycznych. Kontekst ten jest niezwykle istotny ze względu na bardzo burzliwe czasy wojen religijnych będących następstwem ruchów reformacyjnych w Kościele, co miało oczywiście bardzo znaczący wpływ na powstającą literaturę organową. Rozdział drugi zawiera informacje na temat instrumentarium organowego na terenie Europy środkowo-wschodniej w końcu XVI i w XVII wieku, które zawsze stanowiło inspirację dla kompozytorów do tworzenia specyficznej, dostosowanej do instrumentów literatury. Rozdział trzeci jest najobszerniejszy i zawiera opis rękopiśmiennych źródeł pochodzących ze wspomnianej epoki na wymienionym wcześniej obszarze Europy. Autor ukazuje niezwykle bogactwo zachowanych zapewne jedynie w pewnej części tabulatur i dostarcza czytelnikom dużej dawki wiedzy, której trudno doszukać się w jakimś innym, jednym opracowaniu. Zebranie tych informacji uważam za dużą wartość pracy doktorskiej mgr. A. Szczerbinina.

W rozdziale czwartym autor scharakteryzował repertuar analizowanych rękopisów i podjął próbę jego klasyfikacji, co stanowi cenne źródło informacji dla badaczy, a także dla organistów poszukujących np. różnych opracowań danego chorału. W ostatnim, piątym rozdziale autor przedstawił zagadnienia interpretacyjne w świetle historycznych praktyk wykonawczych. Rozdział ten dostarcza czytelnikom bardzo interesującej wiedzy np. za sprawą porównania technik intawolacji zastosowanych w tym samym utworze wokalnym zawartym w różnych tabulaturach, co może stanowić znakomity materiał do ćwiczenia technik ornamentacyjnych w podobnych dziełach z epoki. Forma pracy została w mojej ocenie skonstruowana w sposób bardzo logiczny, a informacje w niej

zawarte dotyczą tematu w sposób bezpośredni i zdecydowanie nie stanowią zbędnego wypełnienia stron. Praca zawiera zupełnie nowe informacje, nowe katalogi źródeł rękopiśmiennych, które są wynikiem szczegółowej działalności badawczej Doktoranta, a ujęcie tematu jest całościowe: zawiera zarówno kontekst historyczny epoki, informacje o budownictwie organowym tamtych czasów, porównanie stylów budownictwa, opis źródeł rękopiśmiennych z podziałem na różne obszary Europy środkowo-wschodniej, statystykę oraz charakterystykę zawartego w nich repertuaru, jak też zagadnienia interpretacyjne przedstawione z punktu widzenia praktyka-wykonawcy, a nie jedynie muzykologa-teoretyka. Sam autor jednak przyznaje, że pewne aspekty pracy nadal wymagają prac badawczych.

Całość została przez Doktoranta opracowana z bardzo dużą starannością i dbałością o szczegóły. Jedynie z recenzenckiego obowiązku wspomnę o drobnych literówkach czy błędach interpunkcyjnych, których jednak i tak jest niewiele.

Uważam, iż praca niniejsza koniecznie powinna zostać wydana, aby służyła wszystkim osobom zainteresowanym tematem.

Część artystyczna została zarejestrowana na zapewne najlepszym do przedstawionego repertuaru zachowanym instrumencie w Polsce – organach Hansa Hummla w Bazylice pw. św. Andrzeja Apostoła w Olkuszu. Na płycie znalazł się przekrojowy wybór repertuaru z zachowanych na terenach Europy środkowo-wschodniej rękopisach, przy czym – oprócz utworów stricte instrumentalnych – większą część stanowią intawolacje religijnych i świeckich utworów wokalnych. Wykonawca zarejestrował także krótką improwizację opartą na przykładach dydaktycznych tabulatury z Kroź. Należy podkreślić, że wiele utworów zostało zarejestrowanych po raz pierwszy na płycie, co bez wątpienia dowodzi, iż działalność Doktoranta jest w dużej mierze pionierska.

Część pisemna pracy p. mgr. Szczerbinina dowiodła, iż posiadał on znaczącą wiedzę teoretyczną dotyczącą przedstawianych zagadnień, którą potrafił wykorzystać w praktyce, co znakomicie udowodnił dokonując zapisu kilkunastu utworów z różnych rękopisów. Dodać należy, iż odczytanie i transkrypcja zapisów tabulatorowych nie należy do rzeczy łatwych, a Doktorant w niemalym stopniu zmuszony był do wykazania się własnymi umiejętnościami w tym zakresie, jako że brakuje współczesnych edycji niektórych utworów. Wykonawca zastosował ciekawe zestawy regestrów, szczególnie w utworach polichóralnych, co ukazał w bardzo udany sposób, różnicując barwę poszczególnych sekcji. Interpretacja jest bardzo przekonująca, choć w moim subiektywnym mniemaniu czasami brakuje niektórym utworom nieco tanecznego polotu i wigoru, a zdobnictwo mogłoby być nieco bogatsze. Wykonawca ograniczył się prawie wyłącznie do zdobienia zwrotów kadencyjnych, co oczywiście jest uzasadnione, osobiście jednak chętnie usłyszałbym większą ilość ozdobników i dyminucji także w innych miejscach. Podkreślam jednak, że to bardzo subiektywna ocena, gdyż Doktorant wykazał na podstawie analizy technik dyminucji i zdobnictwa w materiałach

źródłowych, że w różny sposób podchodzono do tego zagadnienia. Zapewne w XVI i XVII wieku także poglądy na zdobnictwo i interpretację były różne. Doktorant słusznie zauważył, że analiza technik intawolacji mogłaby być przedmiotem osobnej pracy. Nie zmienia to faktu, że całości słucha się z dużą satysfakcją: dobór temp, precyzyjna i czytelna artykulacja oraz ciekawa registracja w połączeniu ze znakomitym brzmieniem organów i dobrej jakości nagraniem robią bardzo dobre wrażenie.

KONKLUZJA:

Po zapoznaniu się z pracą doktorską mgr. Artura Szczerbinina stwierdzam jednoznacznie, iż jej autor jest dojrzałym artystą o zacięciu naukowym zdolnym do bezkompromisowej, samodzielnej działalności artystycznej i naukowej. Przedstawione mi do oceny dzieło jest oryginalne i w dużym zakresie nowatorskie, dzięki czemu w znaczącym stopniu przyczynia się do rozwoju dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez doktoranta i tym samym spełnia wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku.

Biorąc pod uwagę duży w mojej ocenie wkład w poszerzenie wiedzy ogólnej nt. rękopiśmiennych zbiorów muzyki organowej na terenie Europy środkowo-wschodniej oraz ich interpretacji, pionierską w pewnym zakresie działalność w odkrywaniu nowych faktów dotyczących poruszanej tematyki, w związku z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. (przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce Dz.U. 2018 r. poz. 1669, z późn. zm.) wnioskuję o wyróżnienie recenzowanej pracy doktorskiej.

dr hab. Krzysztof Lukas